

KOPIOINTILUPA JA TV-OHJELMIEN KÄYTTÖ OPETUKSESSA

Peruskoulut, lukiot ja ammatilliset
oppilaitokset

Kopioisto

Kopioiston luvat helpottavat teosten käyttöä

Opetushallitus on hankkinut kopiointi- ja tv-ohjelmien käyttöluvan

- esi- ja perusopetukseen
- lukiokoulutukseen
- valmentavaan ja ammatillisen perustutkintoon johtavaan koulutukseen

Kopiointilupa mahdollistaa painettujen julkaisujen osittaisen kopioimisen ja digitoimisen, digitaalisen aineiston tulostamisen sekä verkkoaineiston kopioimisen ja käytön opetuksessa. Oppilaitosten kopiointilupa kattaa myös teosten kääntämisen ja muuntelun opetustilanteessa.

Tv-ohjelmien käyttöluvalla saa esittää kotimaisia ohjelmia Yle Areenasta ja Elävästä arkistosta sekä tallentaa tv-ohjelmia opetuskäyttöä varten tietyiltä tv-kanavilta.

Lisätietoja luvista ja niiden mahdollisuuksista www.kopiraittila.fi ja www.kopioisto.fi.

KOPIOSTON LUVILLA SAAT MUUN MUASSA

- täydentää, elävöittää ja personoida oppimateriaalia
- koota tunnille lisämateriaalia eri julkaisuista ja verkkoaineistoista
- toteuttaa monimuotoista opetusta etänä ja verkossa
- tehdä täydentäviä ja havainnollistavia merkintöjä sähköiseen kuva- ja tekstimateriaaliin
- käyttää erilaisia materiaaleja käännös- ja muunnelma-harjoituksissa
- esittää opetuksessa Yle Areenan ja Elävän arkiston kotimaisia tv-ohjelmia
- tallentaa tv-ohjelmia Yle TV1 -, Yle TV2 -, MTV3- ja Yle Teema & Fem -kanavilta

Kopioiston luvat mahdollistavat opetusmateriaalin täydentämisen ja opetuksen elävöittämisen.

Kopiointiluvalla lisämateriaalia opetukseen

Kopiointiluvalla opettaja ja oppilas voivat valokopioida tai skannata osia kotimaisista ja ulkomaisista kirjoista, lehdistä tai muista julkaisuista esimerkiksi lisämateriaaliksi opetukseen tai osaksi omaa materiaalia ja projektityötä. Oppilaitosten kopiointiluvalla saa kopioida ja skannata myös nuotteja ja laulujen sanoituksia.

Kuvia ja tekstiaineistoja saa kopioida ja tulostaa myös kotimaisilta ja ulkomaisilta verkkosivuilta. Kopioitavan aineiston tulee olla verkkosivuilla luvallisesti ja vapaasti saatavilla. Jos aineisto on maksullista tai aineistoa koskee jokin lisenssi, kuten Creative Commons -lisenssi, saa aineistoa käyttää sen omien lisenssi- ja käyttöehtojen mukaisesti.

Kopioidun aineiston voi jakaa oppilaille monisteina, liittää osaksi omaa materiaalia tai oppilaiden projektitöitä sekä tallentaa opetusryhmän saataville suljettuun verkkoon.

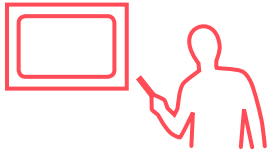
ILMAN LUPAA SAA

- hyödyntää teoksissa olevaa tietoa, ideaa, periaatetta, teoriaa jne.
- kopioida lakeja, asetuksia ja viranomaispäätöksiä sekä teoksia, joiden suoja-aika on umpeutunut
- siteerata teoksia hyvän tavan mukaisesti
- tehdä suoria linkkejä, jotka vievät suoraan alkuperäiselle verkkosivulle ja luvallisesti verkossa olevaan aineistoon

Lisätietoa siitä, miten muiden tekemiä teoksia voi hyödyntää opetuksessa, löytyy www.kopiraittila.fi

KOPIOINTILUVALLA EI SAA KOPIOIDA TAI DIGITOIDA

- työ-, harjoitus- ja vastauskirjoja
- musiikkia, liikkuvaa kuvaa ja tietokonepelejä
- aineistoa, joka on maksullista tai jota koskevat omat lisenssi- tai käyttöehdot, kuten sähköinen opetusmateriaali
- aineistoa, jonka kopioinnin ja käytön oikeudenhaltija on kieltänyt. Lista tällaisesta aineistosta löytyy Kopioiston verkkosivulta www.kopioisto.fi/kieltolista
- yksityisten henkilöiden sosiaalisessa mediassa, kuten keskustelupalstoilla, blogeissa tai kuvanjakopalveluissa, jakamia teoksia

Tv-ohjelmien käyttö opetuksessa

Tv-ohjelmien käyttöluvalla opettaja saa esittää opetuksessa kotimaisia ohjelmia Yle Areenasta ja Elävästä arkistosta sekä tallentaa tv-ohjelmia opetuskäyttöä varten Yle TV1 -, Yle TV2 -, MTV3- ja Yle Teema & Fem -kanavilta. Ohjelmien tallentaminen Yle Areenasta ja Elävästä arkistosta ei ole sallittua.

Elokuvien ja verkkovideoiden esittämiseen opettajan tai oppilaitoksen tulee hankkia tai pyytää erillinen lupa oikeudenomistajilta, eli videon tekijöiltä, julkaisijalta tai elokuvan tuotantoyhtiöltä. Elokuvien esittämiseen voi hankkia luvan ulkomaisten elokuvien osalta M&M Viihdepalvelu Oy:stä (www.elokuvalisenssi.fi) ja kotimaisten elokuvien osalta APFI ry:ltä (www.apfi.fi).

Verkkovideon, kuten YouTube-videon, tekijä tai oikeudenhaltija on voinut sallia videon esittämisen ja käytön opetuksessa esim. Creative Commons -lisenssillä, verkkosivulla tai verkkosivun käyttöehdoissa.

Tv-ohjelmien käyttöluvalla saa

TALLENTAA

ohjelmia Yle TV1 -, Yle TV2 -, MTV3- ja Yle Teema & Fem -kanavilta

ESITTÄÄ

kotimaisia ohjelmia Yle Areenasta ja Elävästä arkistosta

TALLENTEESEEN TAI SEN YHTEYTEEN ON MERKITTÄVÄ

- ohjelman nimi
- kesto
- lähetysajankohta ja
- sallittu käyttöaika (esim. 2 vuotta)

Katso tarkemmat ohjeet www.kopiosto.fi/ tvohjelmatopetuksessa

KOPIOSTON LUVALLA EI SAA TALLENTAA TAI ESITTÄÄ

- ohjelmia muilta kotimaisilta tai ulkomaisilta tv-kanavilta tai tv-kanavien verkkopalveluista
- elokuvateatteri- tai videolevityksessä olevia elokuvia
- ulkomaisia jatkuvajuonisia sarjoja
- mainoksia
- ostettuja, lainattuja ja vuokrattuja tallenteita

Esimerkkejä, miten aineistoja voi hyödyntää opetuksessa

Sähköisten ylioppilaskokeiden harjoittelu Abitti-kurssikoejärjestelmässä

Kopiointiluvalla opettaja voi skanata ja kopioida kuvia ja artikkeleita kirjoista, lehdistä ja muista painetuista julkaisuista sekä vapaasti saatavilla olevilta verkkosivuilta ja tallentaa nämä Abittiin tekemänsä harjoitustehtävän yhteyteen.

Opetustallennusluvalla opettaja voi myös tallentaa ohjelmia Yle TV1 -, Yle TV2 -, MTV3- ja Yle Teema & Fem -kanavilta ja tallentaa ohjelmat tai niiden osat suljettuun Abitissa tekemänsä tehtävän yhteyteen.

Tallennetut aineistot saavat olla Abitissa oma opetusryhmän saatavilla.

Vanhat ylioppilaskokeet aineistoinen löytyvät Examina-palvelusta (www.examina.fi). Opettajat voivat kopioida ja tallentaa vanhoja ylioppilastutkinnon kokeita opetusryhmiensä käyttöön Examina-palvelun kautta. Examinasta löytyvät myös kuullunymmärtämiskokeiden äänitteitä.

Opetuksen elävöittäminen av-materiaalilla

Historian tunnilla käsiteltävää aihetta voi elävöittää esittämällä otteita esimerkiksi Elävässä arkistossa olevista ohjelmista tai Yle Teema & Fem -kanavilta tallennetusta dokumentista.

Opettaja voi tallentaa ajankohtaisia keskusteluohjelmia Yle TV1 -, Yle TV2 -, MTV3- ja Yle Teema & Fem -kanavilta ja esittää niistä otteita esimerkiksi erilaisten näkemysten argumentoinnista.

Esimerkkejä, miten aineistoja voi hyödyntää opetuksessa

Yhteisprojektit ja etä- ja verkko-opetus

Yhteisprojektissa kahden tai useamman opetusryhmän kanssa opettajat voivat tehdä materiaalia yhdessä ja jakaa sitä suljetussa oppimisympäristössä opetusryhmilleen. Jos oman esityksensä, projekti- tai harjoitustyön tai videon haluaa jakaa avoimessa verkossa, tulee siinä käytettyihin muiden tekemiin aineistoihin pyytää käyttö lupa tekijältä ja/tai kustantajalta.

Harvinaisissa aineissa tai syrjäseuduilla voidaan mahdollistaa jonkin tietyn aineen opetus etä- tai verkko-opetuksena yhdessä useamman oppilaitoksen kanssa. Opetustilanteesta voidaan tehdä tallenne ja jakaa se suljetussa verkossa opetusryhmälle suoraan lähetyksenä tai tallenteena.

Käännösten ja muunnelmien harjoittelu

Oppilaitosten kopiointiluvalla saa myös osana opetusta muokata materiaalia vähäisessä määrin. Esimerkiksi kuvaa voi rajata käytettävissä olevan tilan mukaan. Kuvaan ja tekstiin voi myös lisätä korostusmerkkejä, nuolia tai ympyröitä selkeyttämään tai hahmottamaan opetettavaa asiaa.

Opettaja voi käyttää esimerkiksi ulkomaisia lehtiartikkeleita käännös- ja harjoitusten tekemiseen opetustilanteissa. Opettaja voi myös muokata artikkeleita helpommaksi kielten oppitunnille tai esimerkiksi koetehtävää varten.

Lisämateriaalia opetukseen

Kirjailijan eri kirjoista voi skannata sivuja ja antaa opiskelijoille tehtäväksi arvioida tekstiotteiden perusteella, miten kirjailijan kirjoitustyyli on kehittynyt tai vertailla eri tyylilajeja tai eri aikakausien kirjoituksia keskenään.

Musiikin oppikirjasta tai nuottivihkosta voi skannata laulun sanat ja nuotit ja heijastaa ne datatykillä luokan seinälle tai kevätjuhlassa juhlasalin seinälle.

Kuvia ja aineistoa projektitöihin

Oppilaat ja opettaja voivat kopioida kuvia, lehtiartikkeleita, karttoja, kaavioita, taulukoita ja muita tekstejä koti- ja ulkomaisilta verkkosivuilta esimerkiksi Broadwayn musikaaleja tai valitsemaansa kaupunkia tai maata koskevaan projektityöhön.

Muistathan merkitä tekijän ja lähteen, kun käytät teoksia.

Oppilaitosten kopiointiluvalla saa

	TEKSTIT JA KUVAT	NUOTIT JA LAULUJEN SANAT
VALOKOPIOIDA 	20 sivua per julkaisu, enintään puolet julkaisusta	10 sivua per julkaisu, enintään puolet julkaisusta
TULOSTAA 	20 sivua per digitaalinen lähde Opettaja saa tulostaa opettajan oppaan kokonaan omaan työkäyttöön	10 sivua per digitaalinen lähde
SKANNATA 	Peruskouluissa: 5 sivua per julkaisu, enintään puolet julkaisusta Lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa: 15 sivua per julkaisu, enintään 15 % julkaisusta	10 sivua per julkaisu, enintään puolet julkaisusta
TALLENTAA JA KOPIOIDA VAPAASTI JA LUVALLISESTI VERKOSSA OLEVAA AINEISTOA 	20 kuvaa tai A4-kokoa vastaavaa sivua per verkkosivusto Peruskouluissa: 5 sivua sähkökirjasta, kuitenkin enintään puolet julkaisusta Lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa: 15 sivua sähkökirjasta, kuitenkin enintään 15 % julkaisusta	10 A4-kokoa vastaavaa sivua per verkkosivusto

Vinkki: Jos haluat käyttää aineistoa laajemmin tai muutoin kuin oppilaitoksen kopiointilupa sallii, voit kysyä lupaa suoraan teoksen tekijältä ja kustantajalta.

KOPIOSTO

Kopiosto on tekijöiden, kustantajien ja esittävien taiteilijoiden yhteinen tekijänoikeusjärjestö. Kopiosto mahdollistaa tekijänoikeuden suojaaman materiaalin käytön myöntämällä lupia kopiointiin ja digitaaliseen käyttöön sekä audiovisuaalisten teosten käyttöön. Korvaukset Kopiosto tilittää edelleen teosten tekijöille ja kustantajille.

TEKIJÄNOIKEUSKOULUTUKSET

Kopiosto kiertää oppilaitoksissa kouluttamassa tekijänoikeuksista ja oppilaitosten luvista. Voit sopia maksuttoman koulutuksen omaan oppilaitokseesi: neuvonta@kopiosto.fi

KOPIRAITILAN KOULU

Lisätietoa tekijänoikeuksista sekä pelillinen verkkomateriaali ja muuta opetusmateriaalia tekijänoikeuksien oppimiseen ja opettamiseen maksutta verkossa www.kopiraitila.fi.

@KOPIOSTO

Kopiosto